

EU FUNDING FOR LOCAL AND REGIONAL DEVELOPMENT PROJECTS: CHALLENGES AND LIMITATIONS

EU FONDOVI U FINANCIRANJU LOKALNIH I REGIONALNIH RAZVOJNIH PROJEKATA: IZAZOVI I OGRANIČENJA

JELIC, Petra & MARTIC KURAN, Linda

Abstract: *Proposal preparation and application of projects to EU calls for proposals presents a great challenge for applicants and final beneficiaries of those funds. The paper provides an overview of European Union funds and programmes currently available for financing local and regional development projects in Republic of Croatia as well as those that would become available upon Croatia's accession to the European Union. It also shows the effectiveness of local and regional stakeholders in absorbing EU funds and indicates the main challenges and limitations for more efficient future use of those funds on local and regional levels.*

Key words: *EU funds, local development, regional development, EU projects*

Sažetak: *Priprema razvojnih projekata i prijava istih na natječaje za financiranje iz fondova EU velik je izazov za prijavitelje i korisnike tih sredstava. Cilj ovog rada je dati kratak prikaz trenutno dostupnih fondova i programa Europske unije za financiranje lokalnih i regionalnih razvojnih projekata u Republici Hrvatskoj te onih koji će Republici Hrvatskoj biti dostupni po ulasku u Uniju. Nadalje, rad prikazuje dosadašnju učinkovitost lokalnih i regionalnih dionika u korištenju fondova Europske unije te navodi osnovne izazove i ograničenja za uspješnije buduće korištenje sredstava EU na lokalnoj i regionalnoj razini.*

Ključne riječi: *EU fondovi, lokalni razvoj, regionalni razvoj, EU projekti*

Authors' data: Petra Jelic, dipl. ing., Veleučilište Marko Marulić u Kninu, Petra Krešimira IV. 30, 22300 Knin, Hrvatska, pjelic@veleknin.hr; Linda Martic Kuran, dipl. oec., Veleučilište Marko Marulić u Kninu, Petra Krešimira IV. 30, 22300 Knin, Hrvatska, lmartic@veleknin.hr

1. Uvod

Republici Hrvatskoj, kao jednoj od država kandidatkinja koje se trenutno pripremaju za pristupanje Europskoj uniji, dostupni su različiti financijski instrumenti EU. Bez ikakve sumnje, korištenje sredstava iz fondova Europske unije vrlo je popularna tema na svim razinama; u stručnim i znanstvenim krugovima, u javnim institucijama, ali i u široj javnosti koja postaje sve više zainteresirana za mogućnosti koje EU fondovi pružaju. Ovo je osobito važno ako se uzme u obzir trenutna gospodarska situacija (koja za rezultat ima sve manje dostupnih sredstava za financiranje gospodarskog i društvenog razvoja na lokalnoj i regionalnoj razini) i činjenica da su sredstva EU fondova zapravo bespovratna.

Jedan od prioriteta Europske unije je postizanje ekonomske i socijalne kohezije. Kako bi se ista postigla, Unija želi potaknuti uravnoteženi i održivi ekonomski razvoj, razvoj ljudskih resursa, unaprijeđenje zaštite okoliša, uklanjanje nejednakosti i promociju jednakih mogućnosti u svim zemljama Unije. Upravo u cilju postizanja kohezije i održivog razvoja, kako na regionalnoj tako i na lokalnoj razini, Europska komisija kreirala je nekoliko financijskih instrumenata za sufinanciranje različitih aktivnosti u zemljama članicama te zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama.

Priprema projekata i prijava istih na natječaje za financiranje iz fondova EU predstavlja za prijavitelje veliki izazov, neovisno o tome da li se radi o pripremi prvog projekta ili ta institucija već ima određeno iskustvo. Mogućnosti su do sada postojale, a u budućnosti, ulaskom Republike Hrvatske u EU, mogućnosti za povlačenje sredstava bit će i veće. Ograničenja kod korištenja budućih fondova EU uvelike su uzrokovana dosadašnjim neadekvatnim pripreme za „povlačenje“ bespovratnih sredstava.

2. Mogućnosti korištenja EU fondova

Financiranje razvojnih projekata u Republici Hrvatskoj iz fondova Europske unije u ovom trenutku moguće je najvećim dijelom kroz sredstva Instrumenta za predpristupnu pomoć (Instrument for Pre-accession Assistance – IPA).

Instrument za predpristupnu pomoć programiran je kroz pet komponenti:

- I. Pomoć u tranziciji i jačanje institucija,
- II. Regionalna i prekogranična suradnja,
- III. Regionalni razvoj (područje prometa, zaštite okoliša i regionalne konkurentnosti),
- IV. Razvoj ljudskih potencijala te
- V. Ruralni razvoj.[1]

Kroz komponentu I. financiraju se projekti izgradnje administrativnih i pravosudnih kapaciteta te projekti čija je provedba potrebna kako bi se ispunili kriteriji za članstvo u Europskoj uniji, stoga komponenta I. nije prikazana u slijedećem tabličnom prikazu jer nema direktnog značaja za lokalne i regionalne razvojne projekte.

KOMPONENTA	Glavna područja intervencija i aktivnosti koje se financiraju
II. Regionalna i prekogranična suradnja	- Povezivanje ključnih partnera, institucionalna suradnja, očuvanje i održivo korištenje prirodne baštine, razvoj zajedničke turističke ponude i poduzetništva, održivi turizam, zaštita okoliša, poboljšanje kvalitete života, razvoj socijalnih i zdravstvenih mreža
III. Regionalni razvitak	- Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom, zaštita vodnih resursa - poboljšanje sustava vodoopskrbe i sustava upravljanja otpadnim vodama, poboljšanje razvojnih mogućnosti područja s poteškoćama u razvoju, jačanje konkurentnosti gospodarstva
IV. Razvoj ljudskih potencijala	- Provedba aktivne i preventivne politike tržišta rada, podrška učinkovitosti i kvaliteti javnih službi nadležnih za zapošljavanje, poboljšanje pristupa zapošljavanju i obrazovanju marginaliziranim skupinama
V. Ruralni razvitak	- Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva, preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda, poboljšanje okoliša i krajolika, priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja, razvoj infrastrukture, diversifikacija ruralnih gospodarskih aktivnosti

Tablica 1. Financiranje razvojnih projekata kroz komponente IPA programa (Izvor: prikaz autora prema http://www.strategija.hr/datastore/filestore/10/Pregled_mogunosti_tablica.pdf i <http://www.mps.hr/ipard/UserDocsImages/dokumenti/IPARD%20PROGRAM%20hrv.pdf>, pristup: 20-02-2012)

Osim IPA-e, postoje instrumenti koje Europska zajednica usvaja za višegodišnja razdoblja u cilju promicanja suradnje između država članica u različitim područjima zajedničkih politika - *Programi Zajednice*. Iako su oni namijenjeni isključivo državama članicama, u nekima od njih, uz potpisivanje memoranduma o suglasnosti za sudjelovanje i plaćanje nacionalnog doprinosa, mogu sudjelovati i treće zemlje (primjerice RH kao država kandidatkinja). Najznačajniji Programi Zajednice kroz koje je moguće financirati lokalne i regionalne razvojne projekte prikazani su u Tablici 2.

FINANCIJSKI INSTRUMENT	Glavna područja intervencija i aktivnosti koje se financiraju
LIFE+	- Inovativni projekti koji doprinose implementaciji politike zaštite okoliša EU i razvoj inovativnih tehnologija, metoda i instrumenata, razvoj strateških pristupa razvoju, informiranje odnosno podizanje razine svijesti, strategije prilagodbe planiranja razvoja u cilju borbe protiv klimatskih promjena (na lokalnoj razini)
CIP (<i>Okvirni program za konkurentnost i inovacije</i>)	- Pokretanje i rast malih i srednjih poduzeća te poticanje ulaganja u inovacije, stvaranje okoline za suradnju MSP, poticanje inovacija i konkurentnosti kroz ICT od strane građana, vlada i tvrtki, poboljšanje tržišnih uvjeta za očuvanje energije i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije

Tablica 1. Opseg financiranja lokalnih i regionalnih projekata iz Programa Zajednice (Izvor: prikaz autora prema http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/fin_fw1420/MFF_COM-2011-500_Part_II_en.pdf i <http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr>, pristup: 20-02-2012)

Sveobuhvatni cilj smanjenja nejednakosti između različitih regija Europske unije pokušava se postići kroz tri osnovna financijska mehanizma – *Europski fond za regionalni razvoj* (European Regional Development Fund - ERDF) i *Europski socijalni fond* (European Social Fund - ESF) – koji zajedno čine Strukturne fondove – i *Kohezijski fond*. [2]

Obzirom na potrebe za financiranjem projekata, izvjesno je da će ovi fondovi postati jedan od značajnijih izvora financiranja i pažnja lokalnih, regionalnih i nacionalnih aktera usmjerena je već neko vrijeme na pripremu za korištenje tih sredstava.

FINANCIJSKI INSTRUMENT	Glavna područja intervencija i aktivnosti koje se financiraju
Europski fond za regionalni razvoj	- Podrška u razvoju i strukturnim prilagodbama regionalnih gospodarstava, podrška prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji, proizvodne investicije u cilju otvaranja radnih mjesta, infrastrukturne investicije
Europski socijalni fond	- Jačanje institucija na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, promoviranje prilagodbe radnika, poboljšanje obrazovne strukture te jačanje nacionalnih, regionalnih i lokalnih struktura za odlučivanje
Kohezijski fond	- Financiranje velikih infrastrukturnih projekata (promet i zaštita okoliša) u svrhu postizanja kohezije te poticanja održivog razvoja, korištenje obnovljivih izvora energije, trans-europske transportne mreže i infrastrukture koja doprinosi okolišno održivom urbanom i javnom prometu te potiče inter-modalne prometne sustave

Tablica 3. Opseg financiranja Strukturnih i Kohezijskog fonda (Izvor: prikaz autora prema podacima dostupnim na <http://www.safu.hr/>, pristup: 20-02-2012)

Značajan za financiranje razvojnih projekata je i program URBACT II (poseban dio Europskog fonda za regionalni razvoj), usmjeren na razmjenu iskustava na području urbanog razvoja. Program ima za cilj omogućiti razmjenu iskustava, znanja i primjera dobre prakse u području održivog urbanog razvoja između onih koji kreiraju gradske politike i različitih dionika na lokalnoj i regionalnoj razini te pružiti podršku u izradi planova održivog razvoja urbanih područja.[3]

Neke od novijih inicijativa kohezijske politike EU su i: JASPERS, JESSICA i JEREMIE. JASPERS (Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions - *Zajednička pomoć za podršku projektima u europskim regijama*) predstavlja inicijativu za podršku infrastrukturnim projektima (u suradnji s Europskom investicijskom bankom i Europskom bankom za obnovu i razvoj). JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas - *Zajednička europska podrška održivom ulaganju u gradska područja*) je inicijativa za promicanje održivog razvoja, rasta i zapošljavanja u urbanim područjima Europe (u suradnji s Europskom investicijskom bankom i Razvojnou bankom vijeća Europe). Naposljetku, JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises - *Zajednički europski resursi za mikro do srednja poduzeća*) se odnosi na inicijativu za promicanje boljeg pristupa financijama za razvoj mikro, malih i srednjih poduzeća u regijama EU (u suradnji s Europskom investicijskom bankom i Europskim investicijskim fondom).[4]

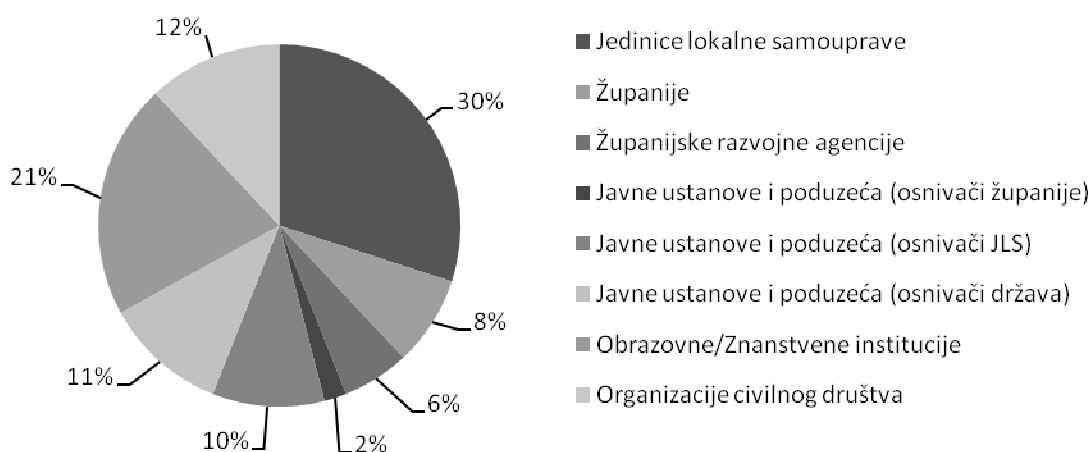
3. Izazovi i ograničenja u korištenju EU fondova na lokalnoj i regionalnoj razini

3.1. Učinkovitost povlačenja sredstava

Obzirom na izdašnost sredstava dostupnih zemljama članicama kroz Strukturne i Kohezijski fond, od Republike Hrvatske, kao zemlje kandidata, se očekivalo da za vrijeme dostupnosti predpristupnih fondova izgradi kapacitete potrebne za izradu i

provođenje projekata sufinanciranih od strane Europske unije (na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini).

Posljednje *Izvešće o korištenju prepristupnih programa pomoći EU* [5], prikazuje da stope ugovaranja pojedinih programa premašuju 90% a u Izvešću se zaključuje da su sredstva dodijeljena za projekte u RH uspješno iskorištena. Prema istraživanju provedenom od strane Instituta za međunarodne odnose (2011.), jedinice lokalne samouprave (JLS) prednjače u ugovorenim sredstvima iz prepristupnih programa EU dostupnih lokalnoj i regionalnoj razini za razdoblje do prosinca 2010. Na Slici 1. vidljivo je da se udio JLS, županija te javnih ustanova i poduzeća u vlasništvu JLS i županija u ukupno ugovorenim sredstvima kreće oko 56%.

Slika 1 Distribucija ugovorenih sredstava iz odabranih EU programa do 31.12.2010. (prema korisniku sredstava) (Izvor: prilagođeno prema Puljiz, J. 2011)

Trebalo bi pobliže istražiti da li se kod ugovora organizacija civilnog društva i obrazovnih i znanstvenih institucija radi o lokalnom i regionalnom karakteru projekata. Ukoliko bi to bio slučaj, uloga lokalnih i regionalnih aktera i njihovih razvojnih projekata u kontekstu korištenja EU fondova bila bi još izraženija.[6]

3.2. Izazovi

Priprema i prijava projekata na natječaje za dodjelu sredstva iz fondova EU veliki je izazov, osobito ukoliko se radi o *prijaviteljima bez prethodnog iskustva*. Pred takvim institucijama, udrugama, jedinicama lokalne samouprave i drugim potencijalnim prijaviteljima, dug je put informiranja, stjecanja znanja i iskustva i razmjene istih sa sličnim i komplementarnim organizacijama.

Kod ove skupine prijavitelja, ali i kod onih koji već posjeduju određeno iskustvo u prijavi i provedbi projekata sufinanciranih od strane EU, slijedeći značajan izazov predstavlja *kvalitetno informiranje o aktualnim i budućim mogućnostima za prijavu projekata*. Pravovremeno prikupljanje informacija vezanih za Uniju, fondove, projekte, propise i zakone, te mogućnosti samostalne prijave na natječaje ili uključivanja u već postojeće mreže odnosno projekte olakšava potencijalnom prijavitelju kvalitetno upravljanje svojim razvojem. Ovo je osobito važno obzirom na *kompleksnost odlučivanja u sustavima većih gradova i organizacija*, te je radi

posebnosti i velikog aparata stručnih službi, relevantne informacije potrebno imati u najranijoj mogućoj fazi kako bi se na vrijeme pristupilo izradi projekata te donošenju svih odluka relevantnih za prijavu istih (usklađivanje proračuna/sufinanciranje, izrada tehničke dokumentacije, prikupljanje dozvola, ponuda itd.).

Kada čitamo i govorimo o *projektima*, posebno o lokalnim i regionalnim razvojnim projektima, većina ljudi projektima smatra samo infrastrukturne projekte. Potrebno je stoga *povećati interes prijavitelja za ne-infrastrukturne projekte* (umrežavanje javnog, privatnog i nevladinog sektora, manifestacije od lokalnog i regionalnog značaja i slično). Ovakvi projekti mogu se i brže pripremiti za prijavu jer većina njih (ukoliko je dugoročno održiva) podrazumijeva postojeća partnerstva i uhodane mehanizme funkcioniranja koji najčešće ne zahtijevaju posebne dozvole i kompleksnu tehničku dokumentaciju već samo nadogradnju aktivnosti, širenje dobrih praksi i slične aktivnosti. Slijedeći izazov predstavlja *razvijanje održivih investicijskih projekata koji su u skladu sa standardima Unije, odnosno uvjetima konkretnih EU natječaja*. Projekte je, neovisno o postojanju nekog natječaja EU, potrebno adekvatno pripremiti, sa svim tehničkim i zakonskim podlogama kako bi isti na vrijeme bili spremni za prijavu. Važno je stoga da prijavitelji pripreme svojevrsne liste prioritetnih projekata i da se formiraju nova i osnaže postojeća partnerstva sa relevantnim dionicima.

Nadalje, institucije koje izrade ovakve liste projekata, moraju se „*izboriti*“ *da njihovi projekti budu uvršteni u prioritetne projekte Županije u kojoj se nalaze* (u Županijsku razvojnu strategiju i srodne strateške dokumente; sektorske studije i sl.). Nastavno na ovo, poželjno je da se potencijalni prijavitelji *aktivno uključe i u definiranje i izradu strategije na lokalnoj razini te da se uključe u lokalne akcijske grupe (LAG)*. LAG-ovi su osobito važni za lokalni razvoj ruralnih područja, a imaju za cilj okupiti i kombinirati postojeće ljudske i financijske resurse iz javnog, privatnog i civilnog sektora te volontere, te udružiti lokalne dionike oko zajedničkih projekata s ciljem postizanja sinergije, zajedničkog vlasništva te kritične mase potrebne za poboljšanje ekonomske konkurentnosti određenog područja.[7]

Dodatan izazov predstavlja i *usklađivanje svih relevantnih strategija, njihovih ciljeva i prioriteta sa idejama predlagatelja, različitim političkim pritiscima i željama pojedinih interesno utjecajnih skupina i pojedinaca*.

Potrebno je *poboljšati participaciju dionika i produbiti međusobnu suradnju* predstavnika lokalne samouprave i javnih ustanova, profesionalnih organizacija, udruga, razvojnih agencija, obrazovnih institucija, poslovnih inkubatora i drugih organizacija poslovnog sektora ovisno o definiranom smjeru razvoja i ovisno o potrebama pojedinih planiranih projekata. Bez partnerstva između navedenih dionika, nema ni uspješne provedbe razvojnih projekata. S jednim od možda najvećih izazova kod korištenja fondova Europske unije za lokalne i regionalne razvojne projekte dio prijavitelja se suočava kod *same provedbe projekte kojem su dodjeljena sredstva*. Važno je pridržavati se zadane metodologije prilikom provođenja projektnih aktivnosti, kako bi tijela zadužena za praćenje i evaluaciju mogla procijeniti i ocijeniti učinkovitost provedbe projekata sufinanciranih od strane EU.[8] Na ovaj način i sami korisnici sredstava mogu olakšano pratiti odvijanje projekta, izvući određene smjernice za buduće projekte te mogu smanjiti vjerojatnost za eventualne

nepravilnosti kod provedbe (najčešće se radi o kašnjenju određenih aktivnosti u projektu, kašnjenju kod predaje izvještaja, nenamjenskom trošenju sredstava, neopravdanim izdacima i sličnim nepravilnostima).[9]

Provedba projekta prema zahtjevima i pravilima Europske komisije za većinu korisnika predstavlja značajan napor, što vodi i ka identifikaciji ograničenja kod korištenja sredstava iz EU fondova.

3.3. Ograničenja

U posljednjih nekoliko godina provode se brojne aktivnosti koje imaju za cilj razviti kapacitete koji će omogućiti planiranje, pripremu i provedbu projekata u skladu sa zahtjevima Europske unije. Unatoč tome, apsorpcijski kapaciteti na svim razinama i dalje su predmet rasprave, a rezultat nepostojanja adekvatnih kapaciteta su ograničenja koja još uvijek u značajnoj mjeri onemogućuju efikasno financiranje lokalnih i regionalnih razvojnih projekata iz EU fondova.

Ulaskom u Europsku uniju, potencijalnim korisnicima sredstava EU za razvojne projekte otvaraju se daleko veće mogućnosti za financiranje projekata, ali su i ograničenja samim time veća. Uzmu li se u obzir *financijski i administrativni apsorpcijski kapaciteti*, tri osnovna ograničenja za sve aktivnosti koje je potrebno provesti od ideje do projekta mogu biti:

1. *Nedovoljni administrativni kapaciteti potrebni za planiranje, pripremu i provedbu lokalnih razvojnih projekata*

Administrativni kapaciteti odnose se na sposobnosti i vještine središnjih i lokalnih vlasti u pripremi planova, programa i projekata, odabiru istih, u organizaciji koordinacijskih aktivnosti između partnera, zadovoljavanju zahtjeva vezanih za administraciju i izvještavanje u projektima, te u financiranju i nadzoru same implementacije.[10]

Usavršavanje djelatnika potrebnih za rad na projektima i njihovo osposobljavanje u kvalificirano i iskusno osoblje dugotrajan je i skup pothvat.

Kod izrade projekata, kao posebno ograničenje, izdvojen je nedostatak znanja za izradu različitih studija potrebnih za prijavljivanje projekata (studija izvedivosti, analiza troškova i koristi i sl.), zatim nepoznavanje PRAG-a [11] i nepoznavanje zakonske regulative relevantne za pojedine projekte.[12]

2. *Nedostatak financijskih sredstava za pripremu projekata*

Ukoliko prijavitelj projekta nema unutar svoje institucije potreban kadar, može se obratiti vanjskim suradnicima sa iskustvom u pripremi i provedbi projekata, međutim i to zahtjeva često izdašna financijska sredstva, a ne postoji sigurnost da će projektu koji se priprema biti odobreno financiranje od strane EU.

Nadalje, ograničavajući faktor su i značajna financijska ulaganja od strane potencijalnog prijavitelja koja su potrebna prije samog početka provedbe projekta, a odnose se na pripremu idejnog rješenja, glavnog projekta, troškovnika, ishodenje potrebnih dozvola i ostalih dokumenata.

3. *Nedostatak financijskih sredstava za sufinanciranje projekata od strane korisnika*

Korisnici sredstava moraju sudjelovati u financiranju projekata sa određenim postotkom i to može predstavljati problem, pogotovo ako se radi o većim

infrastrukturnim projektima. Rješenje može biti zaduživanje kod poslovnih banaka, međutim, ukoliko se radi o proračunskim korisnicima, oni su obvezni tražiti dopuštenje Ministarstva financija za takvo zaduživanje. Time se dodatno prolongira priprema projekta i dovodi u pitanje mogućnost apliciranja projekata kod pojedinih institucija/organizacija.

Nepostojanje središnjeg mjesta za objavu svih natječaja Europske unije također predstavlja svojevrsno ograničenje, obzirom da potencijalni prijavitelji ne mogu na jednom mjestu naći sve potrebne informacije već su im one dostupne na različitim internet stranicama – u ovisnosti o nadležnosti pojedine institucije (npr. Središnja agencija za financiranje i ugovaranje – IPA I. i III. Komponenta, Hrvatski zavod za zapošljavanje – IPA IV. Komponenta, Ministarstvo poljoprivrede – IPARD program, itd.). Kada bi se svi ti podaci objedinili, informiranje potencijalnih korisnika bilo bi olakšano. *Vrijeme kao ograničavajući faktor* također je jako važno. S jedne strane, neki projekti koji su prihvatljivi za prijavu na određeni natječaj ne mogu „čekati“ da se neki natječaj objavi nego trebaju započeti s provedbom inače im se gubi cilj i svrha. S druge strane, velik broj potencijalnih prijavitelja ne djeluje proaktivno odnosno velik broj njih čeka objavu EU natječaja pa onda pokušava identificirati projekte prihvatljive za natječaje, umjesto da pripremaju projekte neovisno o dostupnim natječajima. U ovom slučaju, vrijeme koje imaju na raspolaganju od objave do završetka natječaja najčešće nije dovoljno za kvalitetnu pripremu i prijavu projekta.

Ukoliko se potencijalni prijavitelji ne uključe u strateško planiranje, postoji rizik da njihovi projekti ne budu identificirani kao prioritetni odnosno da se njihove *razvojne potrebe ne podudaraju sa strateškim dokumentima na lokalnoj i regionalnoj razini te sa programskim dokumentima* za EU fondove.

Slijedeće ograničenje kod financiranja lokalnih razvojnih projekata iz EU fondova je činjenica da su *pojedini natječaji teritorijalno ograničeni* odnosno dostupni samo onim prijaviteljima koji su registrirani u pojedinim županijama ili koji planiraju svoje projekte provoditi u prihvatljivim županijama.

Pojedini razvojni projekti zahtijevaju visoke investicije pa se ne mogu isfinancirati iz dostupnih natječaja. Do sada su prijaviteljima iz Republike Hrvatske bili dostupni relativno *niski iznosi sredstava*, što će se promijeniti ulaskom RH u EU kada će nam biti dostupna sredstva iz Strukturnih i Kohezijskog fonda.[13]

4. Zaključak

Tijekom posljednjeg desetljeća, Europska unija usmjerila je značajna bespovratna sredstva u projekte lokalnog razvoja u Republici Hrvatskoj. Iako je primjetan rast interesa i angažmana javnog, privatnog i nevladinog sektora po pitanju pripreme i prijave razvojnih projekata na natječaje u sklopu EU fondova, pred tim institucijama i organizacijama su brojni izazovi i ograničenja koja trebaju savladati. Ukoliko se ne ulože značajni naponi u poboljšanje financijskih i apsorpcijskih kapaciteta potrebnih za pravovremeno planiranje, pripremu i provedbu lokalnih i regionalnih razvojnih projekata, razina iskorištenosti EU fondova dostupnih za takve projekte bit će nezadovoljavajuća.

Kreiranjem strateških dokumenata, akcijskih planova i srodnih dokumenata, dionici na lokalnoj razini, osim što poštuju neke pravilnike na nacionalnoj razini i ispunjavaju preduvjete koje je pred njih stavila Europska komisija, pokazuju i da su svjesni činjenice da fondovi Eurospke unije predstavljaju značajan izvor financiranja razvojnih projekata. Potrebno je i dodatno umrežavanje sa potencijalnim partnerima na konkretnim projektima jer se na taj način omogućuje delegiranje pojedinih pripremnih aktivnosti te se povećava apsorpcijska sposobnost.

5. Literatura

- [1] Regulative (2006). *COUNCIL REGULATION (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)*. Brussels: European Council, L 210/82.
- [2] European Commission, DG ENV (2010). *Cohesion policy and the environment*. Brussels: Publications Office.
- [3] Program (2007). *The Urban Development Network Programme URBACT II. An Exchange and learning programme for cities contributing to the European Commission Initiative "Regions for Economic Change"*. Brussels: E/2007/2063 - C(2007)4454. Dostupno na http://urbact.eu/fileadmin/general_library/U_II_OP_reprog_Final_version.pdf, pristup 22-02-2012
- [4] <http://www.strategija.hr/hr/obrazovni-centar/pojmovnik?letter=j&lang=hr>, pristup 22-02-2012
- [5] Izvješće o korištenju pretpristupnih programa pomoći Europske Unije za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2010. Dostupno na <http://www.mfin.hr/hr/izvjesca>, pristup 12-03-2012
- [6] Puljiz, J. (2011). *Analiza kapaciteta za korištenje EU fondova na županijskoj razini*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose.
- [7] http://www.hmrr.hr/pages/ruralni_razvoj/LAG_kriteriji.html, pristup 12-03-2012
- [8] <http://www.strategija.hr/hr/provedba/pracenje-provedbe>, pristup 12-03-2012
- [9] Izvješće o korištenju pretpristupnih programa pomoći Europske Unije za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2010. Prilog 5: Nepravilnosti. Dostupno na <http://www.mfin.hr/hr/izvjesca>, pristup 12-03-2012
- [10] Boeckhout S., Boot L. et al. (2002). *Key indicators for Candidate Countries to Effectively Manage the Structural Funds*. Rotterdam: Final Report, NEI,. Dostupno na: http://www.evaluate.cz/dokumenty/hodnot_zpr_eu/souhrnna_studie.pdf
- [11] Praktični vodič kroz procedure ugovaranja pomoći EZ trećim zemljama (PRAG, eng. kratica za Practical Guide to EC External Aid Contract Procedures) - vodič EK kroz procedure i pravila za nabavu i ugovaranje, primjenjuje se kod projekata pomoći trećim zemljama i na projekte financirane iz pretpristupnih fondova, umjesto pravila o javnoj nabavi zemlje korisnice (prema definiciji SDURF-a).
- [12] Puljiz, J. (2011). *Analiza kapaciteta za korištenje EU fondova na županijskoj razini*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose.
- [13] Puljiz, J. (2011). *Analiza kapaciteta za korištenje EU fondova na županijskoj razini*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose.

Photo 050. St. Martin / Sv. Martin